

İşrak ve kuşluk namazı

Süleyman AKKIN: “İşrak namazı ile kuşluk namazını ayrı ayrı tarif eder misiniz? Aynı namaz mıdır? Farklı namaz mıdırlar?”

Arapça’da işrak kelimesinin iki türlü yazılışı ve mânâsı vardır. Kef ile yazılanı şirk kökünden gelir; Allah’a şirk koşmak, Allah’a şerik koşmak, Allah’tan başkasından medet ummak demektir. Kaf ile yazılan işrak ise şark kökünden gelir; güneşin doğması, aydınlık olmak, ışıklandırmak, parlatmak, aydınlık yere dâhil olmak mânâlarına gelir. Mecazî olarak da hakikatin kalbe gelmesi ve kalbi aydınlatması demektir. İşrak namazı olarak bilinen namaz, güneşin doğup bir mızrak boyu yükselmesiyle birlikte, yani güneşin doğuşundan yaklaşık 45 dakika sonra kılınan nafie bir namazdır. Sabah namazından sonra güneş doğuncaya kadar uyanık kalmak, bu süreyi evrad, zikir, tefekkür ve imanî bahisler okuyarak geçirmek, güneş tamamen doğunca da işrak namazı kılarak, yeni doğan güne girerken Allah’a şükretmek sünnettir. İsmi Sad Sûresi 18. âyeti olan “Yüsebbihne bi’l-âşiyi vel-ışrak” (Sabah akşam Allah’ı tesbih ederler) cümlesinde geçen “ışrak” kelimesinden alan bu namazı Peygamber Efendimiz’in (asm) bazen kıldığı rivayet ediliyor. Hazret-i Ali Efendimiz (asm) bildiriyor ki: “Peygamber Efendimiz (asm) iki vakitte olmak üzere toplam altı rekât duha namazı kılardı. Birincisi: Güneş parlayıp yükseldiği vakit namaza kalkar, iki rekât namaz kılardı. Diğeri: Güneş iyice yayılıp gökyüzünün dörtte birine yükseldiği vakit dört rekât daha namaz kılardı.”¹

Esasen duha (kuşluk) namazı adıyla örfen bilinen namaz, günün dörtte birinin geçtiği kuşluk vaktinden başlayıp güneşin tepe noktasına gelmesine kadar kılınan ve kuvvetli bir tarikle sünnet olan bir namazdır. Duha kelimesi Kur’ân’da “kuşluk vakti” anlamında geçen bir kelimedir: “Ve’d-duha ve’l-leyli izâ secâ” (Kuşluk vaktine ve karardığı vakit geceye kasem olsun.)² Aslında kuşluk vakti güneşin bir mızrak boyu yükselmesiyle başlayan vakittir. Güneş bir mızrak boyu yükselince erken kuşluk başlamış olur. Kuşluk vakti örfe göre ise, günün dörtte biri geçtikten sonra başlar. Ve aslında her iki vakitte kılınan namaz da sünnette yeri bulunan kuşluk namazıdır. Erken kuşlukta kılınan namaza özel mânâda “ışrak” denmiş; kaba kuşlukta kılınan namaza ise duha (kuşluk) namazı denmiştir. Bu iki namaza iki ayrı namazdır diyenler varsa da³, esasen her iki namaz da duha namazıdır. Adına ister işrak namazı densin;

ister duha namazı densin; bu vakitlerde kılınan nafile namaz gerçekte duha namazıdır. Peygamber Efendimiz'in (asm) kuşluk vaktinde en az iki rekât namaz kılmayı tavsiye ettiğini, buna devam edenin denizköpüğü kadar da olsa günahlarının affedileceğini müjdelediğini Ebû Hüreyre radiyallahü anh haber veriyor.⁴ Diğer yandan Peygamber Efendimiz'in (asm), çok istediği halde, ümmetime farz olur da yapamazlar korkusuyla çoğu zaman bu vakitte namaz kılmaktan çekindiğini de Hazret-i Aişe (ra) bildiriyor.⁵ Keza Peygamber Efendimiz'in (asm), bu vakitte kimi zaman dört rekât, kimi zaman sekiz rekât, kimi zaman da on iki rekât namaz kıldığı da rivayet edilmektedir. Bize düşen, eğer düzenli olarak devamlılığını sağlayabilecek isek, bu vakitte duha (kuşluk) namazı niyetiyle namaz kılmaktır. İsimde takılıp kalmaya gerek yoktur. Sabah namazından sonra güneş doğuncaya kadar uyumayıp Kur'ân-ı Kerim, Cevşen, çeşitli virdler, duâlar ve Risâle-i Nur okunur; güneş bir mızrak boyu olunca da işrak namazı niyetiyle iki rekât namaz kılınabilir. Ardından güneş gündüzün dörtte biri oranında yükselince de duha (kuşluk) namazı niyetiyle namaz kılınır. Bu durumda sünnette teşvik edilen duha namazını kılmış ve İnşallah bütün günahlarımızın bağışlaması ve Peygamber Efendimizin (asm) şefaatine ermemiz için önemli bir adım atmış oluruz.

İbadette makbul olan, az da olsa devamlılığı sağlamaktır.⁶ Hiç vakit bulamayanların, kuşluk vaktinin en erken vaktinden en kaba vaktine kadar geçen süre içinde bulunduğu bir fırsatta kuşluk namazı niyetiyle iki rekât namaz kılmaları ve buna her gün devam etmeleri başlangıçta İnşallah yeterlidir. Rivayetlerden anladığımız odur ki, duha (kuşluk) namazı için en makbul vakit kaba kuşluk vaktidir. Nitekim Rasulullah (a.s.m.): "Uyanık ve tövbekâr Müminlerin kuşluk namazını kılacakları vakit, deve yavrularının ayaklarının sıcaktan yandığı vakittir" buyurmuştur.⁷ Unutmayalım ki, bu farz bir namaz değildir. Kuşluk vaktinde bu rekâtlar arasında namaz kılmayı biz kendi imkânlarımıza göre kendimize bir prensip yapabiliriz. Bu namazın adı değil; bu zamanda namaz kılınması önemlidir. Allah kabul etsin.

Dipnotlar:

1. İhya-i Ulumiddin, 1/535,
2. Duha Sûresi: 1,2.
3. Nimetü'l-İslâm, s. 377,
4. Tirmizî, Vitir, 474.
5. Müslim, Salâtil-Misafirîn, 77,

6. Riyazu's-Salihin, 142.

7. Riyazu's-Salihin: 1143.